

De crisis in close-up: Impact van de crisis op de sectorale en subregionale arbeidsmarkt

Volgens sommige analisten is de financieel-economische crisis die ons land al maanden in haar greep houdt over haar hoogtepunt heen. Het Federaal Planbureau verwacht in 2009 nog een daling van het [bruto binnenlands product \(bbp\)](#) met -3,8%, in 2010 zou de Belgische economie stabiliseren. Ook de Belgische bedrijven schatten de toekomst opnieuw wat positiever in, al blijft het [ondernemersvertrouwen](#) nog steeds ver onder nul.

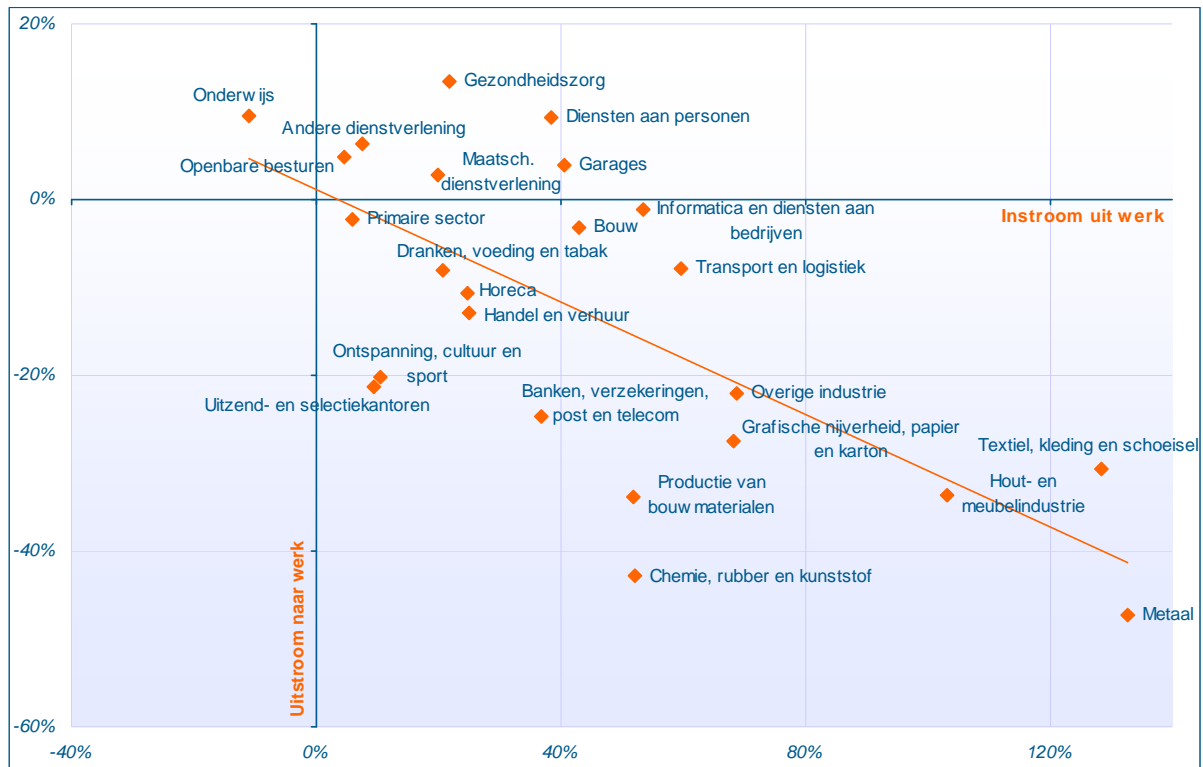
Op de Vlaamse arbeidsmarkt zijn vooralsnog geen tekenen van herstel zichtbaar. De arbeidsmarkt reageert immers steeds met enige vertraging op de economische conjunctuur, en zal deze crisis vermoedelijk pas ten vroegste in 2011 te boven komen.

Om de impact van de crisis op de arbeidsmarkt scherp in beeld te krijgen lanceert het Departement WSE i.s.m. VDAB en het Steunpunt WSE de [crisisbarometer](#). Deze crisisbarometer biedt aan de hand van een reeks indicatoren zicht op het effect van de crisis op de Vlaamse sectoren en subregio's. In dit bericht overlopen we de belangrijkste vaststellingen.

De kranten berichten bijna dagelijks over [faillissementen](#) en de stijgende [werkloosheid](#) in Vlaanderen. Eind juni 2009 is het aantal niet-werkende werkzoekenden in Vlaanderen toegenomen met +23,5% op jaarbasis. De toename is het sterkst in de provincies Limburg (+28%), Antwerpen (+26%) en West-Vlaanderen (+25%), al blijft geen enkele Vlaamse regio echt buiten schot.

Deze globale werkloosheidsevolutie is het resultaat van twee bewegingen: elke maand komen er nieuwe werkzoekenden bij, en verlaten anderen de werkloosheid. In de crisisbarometer worden deze beide bewegingen apart in beeld gebracht. In het eerste kwartaal van 2009 nam de werkloosheid toe als gevolg van zowel een toename van de instroom uit werk met +24% (meer jobverlies) als van een daling van de uitstroom naar werk met -11% (minder aanwerving van werkzoekenden). De onderstaande figuur toont dat de verhouding tussen in- en uitstroom verschilt van sector tot sector. Sectoren als de bouw en de diensten aan bedrijven worden relatief meer getroffen door een toename van het jobverlies, terwijl het in sectoren als de uitzendsector eerder de aanwervingsdynamiek is die stukt. In de meeste sectoren is er én een toename van het jobverlies én een afname van de aanwervingsdynamiek. De industriële sectoren worden globaal het zwaarst getroffen door de crisis, met de metaalsector en de textielsector als uitschieters. De tertiaire sector doet het iets beter, de publieke diensten worden het minst getroffen. In het eerste kwartaal van 2009 nam de uitstroom uit de werkloosheid naar de publieke sectoren zelfs nog toe, al is inmiddels ook de instroom in de werkloosheid vanuit de publieke sectoren toegenomen (uitgezonderd in het onderwijs).

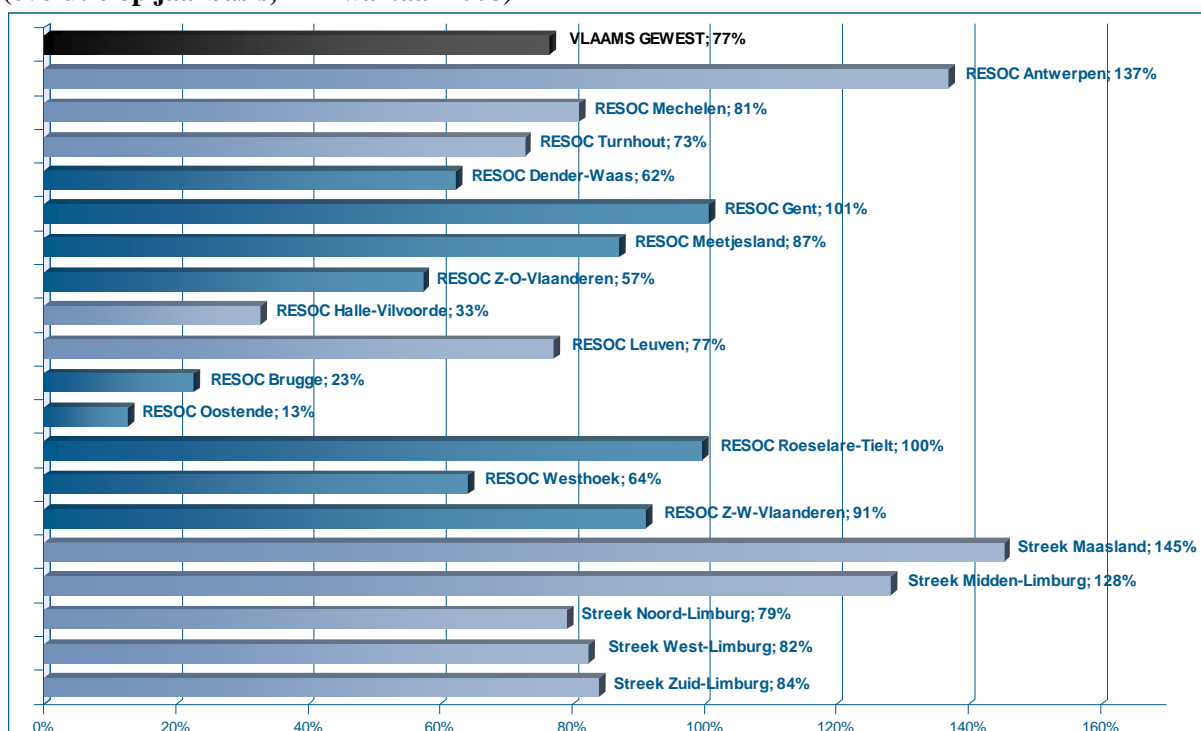
Grafiek 1: Evolutie van de instroom in de werkloosheid uit werk en de uitstroom uit de werkloosheid naar werk, volgens sector (evolutie op jaarbasis, 1ste kwartaal 2009)

Bron: VDAB

De [tijdelijke werkloosheid](#) is één van de meest conjunctuurgevoelige arbeidsmarktindicatoren die toont welke regio's en sectoren als eerste getroffen werden door een terugval in de vraag. De Vlaamse bedrijven reageerden reeds in het eerste kwartaal van 2008 op de groeivertraging door vaker gebruik te maken van het stelsel van tijdelijke werkloosheid om economische redenen. Vooral in de provincies Oost- en West-Vlaanderen was er in het begin van 2008 al een sterke toename van de economische werkloosheid zichtbaar. In het vierde kwartaal van 2008, de periode waarin de crisis volop losbarstte, zien we hoe de toename van de tijdelijke werkloosheid versnelt (+77%). De sterkste toename zien we in de provincie Limburg (+103%), en in de stedelijke gebieden rond Antwerpen en Gent. In de provincie West-Vlaanderen lag de tijdelijke werkloosheid ook vóór het uitbreken van de crisis al op een hoog niveau, waardoor de toename in het vierde kwartaal minder fors was dan elders in Vlaanderen. Dit wordt ondermeer verklaard door de sterke aanwezigheid van een aantal industriële sectoren, waaronder de textielsector.

Grafiek 2: Toename van het aantal dagen economische werkloosheid, volgens resoc / streek (evolutie op jaarbasis, 4de kwartaal 2008)

Bron: RVA

Vanaf het tweede kwartaal van 2008 registreerde VDAB een daling van het aantal ontvangen vacatures. Ook hier is het de provincie West-Vlaanderen die vroeger en sterker getroffen wordt dan andere regio's. In het eerste kwartaal van 2009 daalde het aantal ontvangen vacatures in Vlaanderen gemiddeld met -18%, in West-Vlaanderen met -38%. De regio Leuven is de enige Vlaamse regio waar het aantal ontvangen vacatures enigszins stabiliseert. De terugval van het jobaanbod is het sterkst in de textiel-, metaal- en grafische industrie, maar beperkt zich niet tot de industriële sectoren. Ook in de uitzendsector, de financiële sector en de sector handel & verhuur daalt het aantal [vacatures](#) sterk. Enkel in de publieke sector neemt het aantal vacatures nog toe.

Op het einde van het derde kwartaal van 2008 kwamen de problemen in de Belgische banksector aan het licht, en ging de economie verder kopje onder. Voor heel wat bedrijven was een aanwervingsstop en tijdelijke werkloosheid niet langer voldoende om ontslagen te vermijden. Uit de cijfers over het aantal werknemers bedreigd door collectief ontslag blijkt hoe de grote ontslagrondes zich vooral in de metaal- en chemische industrie voordoen. De zwaarst getroffen bedrijven zijn terug te vinden in de Antwerpse Kempen en in de regio Halle-Vilvoorde. Echte faillissementen doen zich vooral voor in kleine bedrijven, in sectoren als de bouw, de horeca en de handel.

Besluit

De crisisbarometer toont aan dat de impact van de economische crisis het grootst is in de provincies Limburg en West-Vlaanderen. De industriële sectoren hebben het meest te lijden onder de crisis, al blijven ook de overige sectoren niet gespaard.

Zolang de indicatoren van de crisisbarometer negatief blijven evolueren zal ook de werkloosheid in Vlaanderen verder blijven stijgen. Vermits ook de meest conjunctuurgevoelige indicatoren, zoals de uitzendarbeid en tijdelijke werkloosheid, vooralsnog negatief blijven evolueren, mogen we op korte termijn weinig beterschap verwachten op de Vlaamse arbeidsmarkt.